

НАРОДНЫ НОВИНКИ

КУЛЬТУРНО-СПЛОЧЕНСЬКИЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СР

р. XV

ч. 47-52

14. децембра 2005
ціна 6,- Ск

В Божій благодати, здоров'я і щастя прожити святки Різдва Ісуса Христа і вшитко найліпше в новім році 2006 желать своїм читателям, дописователям і добродителям колектів редакції Русин і Народны новинки.

БУДУЧИМ ВИСОКОШКОЛАКАМ:

Русинський язык можете штудувати в комбінації з 12 предметами

І хочь процес акредитації штудійного програму Русинський язык і культура, який на акредитацію предкладав Інститут народностных штудій і чуджих языків Пряшівської універзиты, не був такый легкый, як інших штудійных програмів, наконець предці лем 3. юна 2005 ся закінчів успішно а 28. юна 2005 міністер школства Словенской республіки Мартін Фронц признав Пряшівській універзиті право уділєвати академічний титул „бакалар“ абсолвентам денной і естерной формы штудія 3-річного бакаларьского штудійного програму в рамках штудійного одбору 1.1.1. Учительство академічных предметів. Тот факт значить, же од далшого академічного року, т. з. 2006/2007, штудійный програм Русинський язык і культура буде ся дати на Пряшівській універзиті штудувати в акредітованих комбінаціях з далшыма 12 штудійными програмами: біологієв, географієв, словенським языком і літературов, вытварнов выховов, музичнов выховов, тілеснов выховов, набоженьсков выховов – католицьков і православно, англіцькым языком і літературов, історієв, руськым языком і літературов, німецькым языком і літературов. Тоту інформацію даєме до увагы главно будучім високошколакам в Словенській республіці, які в январі 2006 року будуть вирішувати о тім, де дале на высоку школу і што штудувати. Вірїме, же новоакредітованы комбінації заінтересують абсолвентів середніх школ і главно тых, котры походять з регіонів з компактно жыючим русинським жытельством і мають інтерес о свій материнський русинський язык, русинську літературу, історію. Але самособов новий штудійный програм Русинський язык і культура ся отварять про каждого, кого русиністика якымсь способом ословлює і перспективно уважує занимати ся нєв на професіональній уровни. Вірїме, же міджі будучіма високошколаками ся найдуть і такы.

ПєДр. Анна ПЛІШКОВА, Інститут регіональных і народностных штудій ПУ

Председа Світового конгресу Русинів ся стрічать з діпломатами

Вашінгтон, США. 14. новембра 2005 року председа Світового конгресу Русинів Павел Роберт Магочі, ведно з делегачієв Американів русиньского поводу стрітив ся з представителями посолств України, Румуньска, Мадьярська, Словенська, а тых Штатной адміністрації США. Членами делегачієв Американів з русиньськым корінем были: Джон Ріфетті, президент Карпаторусиньского общества і інші членове той організації – Проф. Елейн Русинко, Др. Николай Поповіч, Др. Віктор Габурчак, Дін Полока і Карен Варян. Цілім стрічі было інформувати представителів заграничных держав, а тых Штатной адміністрації США о ситуації Русинів в дакотрых европських країнах.

В Посолстві України, яке ся находить в елегантнім історичнім будинку Джорджтаунського округу американського главногo міста, професор Магочі описав велику радість Американів русиньского роду з роспаду СССР і зроду незалежной України а тых з недавних подій помаранчовой револуції, яка у январі 2005 року насталила прозападну владу на челі з Віктором Ющенком. Председа Світового конгресу Русинів припомянув представителям Посолства України, же Русини Підкарпатя, на розділ од інших народностей того регіону, были міджі найдданішыма прихильниками кандидата на президента Ющенка, а же Русини северной Америки брали участь в кампані на підпору помаранчовой револуції. Він додав, же Русини в Америці, як і Русини европських країн, симпатизують із снажінєм України вступити до Европской унії. Членство України в тій організації зничило бы нову „желізну опону“, котра одділять тоту державу од остатной Европы і тягне ся через історичну Карпатську Русь, розділюючи Русинів Закарпатя і їх братів у сусідніх державах – членах Европской унії – Польска, Словенська і Мадьярська.

Міджі проблемами, які не доволють розвою тісніших контактів України з Европсков унієв, і надїєв на будуче членство в ній, є позиція того штату односно русиньского жытельства Закарпатя. Україна є єдинов країнов в Европі, котра не узнає Русинів як окрему народность. Русини не суть „субетносом Українцієв“, підкреслив професор Магочі, а така позиція, на якій іщі все стоїть Київ по помаранчовой револуції, є порушванєм основных людських прав. Она огрожує снагу України зблизити ся з Европсков унієв, де Русини суть узаны як окрема народность.

Професор Магочі тых поінформовав українське посолство о тім, же почас минулых десятєх років общество американькых Русинів активно посылало лікы і здравотны потреби до апаткы на Підкарпатя. Доводом к тому, же якраз Підкарпатя ся стало обєктом той хосенной місії є то, же американькы спонзоров хотіли помочи отчизні своїх предків-Русинів. Наприклад, жытель міста Бінггемптон, штат Нью Йорк, Американ русиньского походжїя Майкл Кундрат, зорганізовав засылку 12 контейнерів здравотницькой помочи в ціні понад 4 міліони доларів. Ці не є то дивне, попросив ся проф. Магочі, же, не позераючі на такы великы добродительскы скуткы, о панови Кундратови не была ника інформація в українській пресі, не говорячі уж о дажкїм честнім оцінію або іншій премії з боку містных органів. Што значить то то тихо? Ці была бы реакція така іста, кібы, наприклад, Американ українського походжїя, предки якого ся народили в Галичіні, послали таку істу поміч до апаткы у Львові?

В Посолстві Румуньска делегачія американькых Русинів выслвила заспокоїня з ліберальной політїкы того штату односно національных меншин і пожелала владі тій державы успіхы перед вступом до Европской унії, напланованым на 2007 рік. Главнов темов розговорів був 9. Світовий конгрес Русинів, який має быти в Румуньску в юнію 2007 року, в місті Сігеті, коло українських границь, в історичнім регіоні Марамороша.

Румуньско выслвило приправеность указати ся в найліпшым світлі почас будучого Світового конгресу Русинів. Представитель посолства запропонував позвати на конгрес урядників Европской унії, які ся занимають проблемами меншин, людськыма правами і сполупраці міджі приграничными територіями.

Проф. Магочі выслвил желаня односно інфраструктуры Сігету, яку бы ся ждало здоханалити, збудувати новы готель, великы салы і рєштавровати місця історичной памяты Русинів, як напр. будинок суду, де у

(Закінчїня на 2. стор.)

ЩІРО ДЯКУЄМЕ ДОБРОДИТЕЛЄВИ, ...

на тот раз єдиному з найвызначнішых представителів нашого політичного жывота, председови влады Словенской республіки – Мїкулашови ДЗУРИНДОВИ, котрый зо свого фонду підпорив видаваня Народных новинок. Цїниме сі тот дар, котрый поміг выліпшыти нашу неблагу ситуацію, наперек котрій сьме і так цілий рік, холем раз місячно, выдавали Вашы і нашы Народны новинки. Іщі раз зо сердца дякуєме премоєрви СР, але і вшиткым далшым тогорічным добродителям, мєна яких сьме регуларно публікували.

Редакция

Наше сердце – Віфлеємскы яслі

Дорогы читателі Народных новинок, дорогы братья і сестры в Христови!

Жычу вам красне пережываня Різдовтвенных свят, радість і любов а премногы духовны дары од нашого Господа Ісуса Христа.

Очекованя приходу Спасителя – Христа – Сына Божого называли в Старім Завіті „месіанїзм“. Мєсія має сповнити тугу ізраїльского народа стати ся народом великим, міцным, суверенным. Під начальством Мєсії мали жытели Ізраїла пережывати райскый жытот.

Першу обіцянку о Спасителєви дістали од Господа Бога першы люде уж в раю. Пізніше, по потопі світа, ся месіаньскым народом став через праотця Авраама народ ізраїльскый а приятя Христа-Спасителя, аж прийде, ся про народ стало посланєм. Но знаме з історії, же тот народ то то посланя не сповніє. Намісто приятя Спасителя, пригетовили єму смерть.

В Старім Завіті ся люде ставали наслідниками Божой обіцянкы через обрізаня. Християне ся стають єй наслідниками через хрещія і познаваня Бога. Христовы слова своїм ученикам суть ясны: „Ідьте, учте вшиткы народы і хрестійте їх в імені Отця і Сына і Святого Духа“ (Мт:28,19). Церьков то то посланя перевзяла, і передавать го з поколіня на поколіня народам уж два тісяч років. Видиме то уж такой на початку. За народжєним Христом прихотять трєма царі – погане. Сїмболізують універзалне спасительне посланя Христа, котрый пришов, жебы „каждый хто в него увєрїть не пропає, но має вічний жытот“ (Іо: 3,15).

Трєх царів провадила на дорозі до Віфлеєма ясна звїзда. Но не было то так все. Даколи ся їм страпила а они не знали дорозу дале. Прото ся звїдовали людеї і самого царя. І мы на дорозі за Христом може тратиме Віфлеємске світло віры, надїї і любви. Проблемы в работі, хвороты, каждоденны старости о хліб нас ведуть до пустыні релігійной пасивіты, песімізму. Може то саме платити і в ділах нашого народного вопросу. Звєды, де-яке діляня, особы інєктивны, ненависть ведуть подорожні Русинів не до світла народного просвіщїня, но до тмы народной смерти. Почиме ся з Віфлеєма. Ку Христови до яскынї пришли своєє дорогов анєлы, царі, пастырї... – особы не едного роздумованя, інтелектуального познания ці способу жывота. Але вшиткы мають єден ціль – Христа. І в нашім народнім жытоті бы мало платити, же цілім нас вшиткых є возроджїня нашого народа. А хочь ку тому цілю приходить каждый своєє властвов дорогов, дорозу інших мать рєшпектовати.

Істо собі каждый робить планы до нового року. Дакотры планы чоловікови выйдуть, дакотры ні. Міджі нима бы не має хыбовати програм нашого цілорічного духовного росту нєлем через свої силы ці розум, но через Христа, котрого теперь, в риждовтвенных днях, істо каждый носить у своїм сердці.

Христос раждаєт ся!

o. Франтішек КРАЙНЯК, Міджілабірці

Слово к народжїню Ісуса Христа

„А то то слово ся стало Тілом, пережывало міджі нами, повне милости і правды“ (Ін, 1, 14).

Так говорить, дорогы братья і сестры, святе Євангеліє од Йоанна о перевтіліню Сына Божого і Єго приході на нашу землю.

Перешли стороча од владжїня Адама і Евы до грїху. Людство ся збавило прямого спойня з Богом і одходило од праваго Бога. Лєм де-ту ся нашла окрема особа, котра говорила і укріпляла віру в обіцянку Отця небесного о приході Христу-Мєсії. І чекал! Кідь надышов час, зьявїє ся в людській подобі з Пречістой Дівы Марії. Приносить на землю повноту Божой милости, дарує людем силу стати ся дітми Божыма, укріпити їх в доброті і в правді, дарує можность войти до Царьства Божого.

Народжїня Христове ся стало початком обнови світа, початком нового благословенного зьєдинїня з Богом. Бог-Сын, котрый ся народив, указує нам ціль і змысел жывота, бо Він є наша Правда, Жытот і Дорога нашого спасїня (Ін 14, 6).

Слово зоступило на землю – то значить, же зоступило до нас, людеї. Христос ся приближїє ку каждому з нас. Теперь каждый із нас може відіти Єго Пречістий образ, може чути Єго дивны слова записаны у святім Євангелїю, каждый може брати участь на бескровній жертві і приїмати Тіло і Кров Христову.

Христос, котрый прияє людське тіло про наше спасїня, днесь і навсе пережывать з нами. Своєє милостєє нас посвячує, очищує од бруду і підкріплять нас у тяжкостях і спокушінях.

Дорогы родічі, милы діти, віруючі. Поздравляю Вас вшиткых зо святом Різдовтвом Ісуса Христа. Дайте вдяку Великому Пастырєви і Воджатаєви – Ісусови Христови за Єго бесконечну милость к нам грїшным, же нам дожычіє дожыти ся днешнєго дня.

Як християне Православной церькви сьме покликаны внести до жывота євангельське учїня о правій любви к ближнєму, котрым про нас є каждый чоловік. Тота любов ся проявляє через милосердя. Христос повіє: „Потім Вас спознають, же сьте мої ученици, кідь буде міджі вами любов“ (Ін 13, 35).

Позывам каждого з Вас крачати путєв любви к Богу і ближнєму, приносячи мїр через Ісуса Христа, звістуючі людем анєльскы слова: „Слава во вышніх Богу, і на земли мїр, в чоловіціх благоволеніє.“

Прот. Ян НОВАК, таємник Уряду митрополитной рады Православной церькви

У Руській Порубі в неділю, 4. грудня 2005, в Домі культури був про містних жителів приправлений красний культурний програм говореного слова, співу, музики і сценок, котры приправили діти з матерьскої і основної школы, але збогатили го і гості з Пряшова – популярна співачка русиньскых співанок М. Мачошкова в doprovоді Й. Пірога (вышній ряд). А же ся програм любив, то подтвердили участници аплавром, але і отець духовный В. Лапігуска зо своєв родинов (долов першы зліва). Вірю, же і літературны укажкы двох лавреатів Премії А. Духновича за русиньску літературу Ш. Сухого і М. Мальцовской у серії акцій під назвов Стріча з родным словом зарезонували в серцях притомных. Але, самособов, найвекша радість была наконць, кедь Миколай роздавав дарункы.

Председа Світового конгресу Русинів ся стрічать з діпломатами

(Продовжіня з 1. стор.)

1914 році був ганебный процес протів православных Русинів, і просторы, де засідала Марамороська руська народна рада в 1918 році.

Діскузія ся тиж дотулила недавно збудованого моста через Тісу, який з'єднать Сігет і Солотвину на севернім закарпатським березі Тісы. Тот міст має нелем великий практичний вызнам, але і символічний, бо понад півстороча він дає можливість Русинам, які жыють по обидвох боках границі, слободно ся контактовати. Діло уж цалком готове, але іщі не служить свому цілю.

Затримання отворіня моста є звязане із вступом Румуньска до ЕУ і повинностів дотримувати присны правила той організації при контролі границі ЕУ, котра ся має росшырять. Проф. Маг'очі запропонував, жебы холам міст був отвореный про русиньску делегацію з України, яка бы го могла перейти пішо, ідучі на конгрес в 2007 році. Ці може быти ліпша путь на підкресліня транспарентности границі, як отворіня моста з Українов в році вступу Румуньска до ЕУ?

В Посолстві Мадярьска делегація америчькых Русинів высловила спокійность із створінєм в Мадярьску автономных самосправ етнічных меншин. Русины суть узнаваны в тій державі як окрема народность і мають 32 меншиновы самосправи, а тиж цілоштатный координаційный центр в Будапешті. Делегаты з представительства посолства поговорили о проблемах, які Мадярьско має у звязі з критеріями належности той абой іншой особы до конкретной народностной групы.

Окремый вызнам мала пропозиція Посолства Мадярьска у Вашингтоні о сполупраці з організаціями Американів русиньского поводу, а главно при організованю в будові амбасады выставок, культурных програмів, які бы демонстрвали успіхы Русинів в днешнім Мадярьску. Тота ідея, самособов, выжадуся сполупраці Американів русиньского поводу з чельными органами русиньской меншиновы самосправи в Будапешті.

Организованя програмів русиньской культуры тиж запропонували представителі **Посолства Словенської республіки**. В центрі бісіды в амбасаді было знепокоїня делегатів над недавными подіями, звязанымиз із Русинами на Словеньску. З єдного боку, была высловлена спокійность із значным успіхам Русинів на Словеньску, як узнаны їх за самостатну народность, штатна підпора професіонального Театру А. Духновича, кодфікація літературного русиньского языка, виданя многих публікацій по русиньскы, отворіня Одділіня русиньского языка і культуры на Пряшівській універзиті і клас з вучованєм русиньского языка і культуры в пару основных школах і гімназію.

Але векшу діскузію викликали екзистуючі проблемы. Председа Світового конгресу Русинів професор Маг'очі вказав на серьезны недостатки в роздільваню фінанцій зо штатного розпочту Словеньска, виділєных на культурну роботу народностных меншин, таких як Русины. Наприклад, фінанціі ся ділять у январі даного фінанчного року, але к народностным організаціям ся дістануть аж найскорше в юнію, а даколи аж в юлію, августі або аж у септембрі. Кідже тот яв ся повторює почас минулых десятих років, взникать підозріня, же в тім припаді доходить ку скрытий дискримінації етнічных меншин в тій країні. Посол Словеньска в США пан **Растіслав Качер**, який говорив скоро пів друга години з русиньсков делегацієв, аргументовано одповідав на тот вопрос. Він признав, же роздільваня розпочту Словенської республіки є досправды проблематичне, але тоты проблемы ся нияк раз не обмєджують лем на націоналны меншины. Така іста ситуація є і при фінанцованю словенської армады.

З другого боку, повів посол Качер, представителі влады повинны признати, же Русины, ся находять у „шпеціфічній ситуації“. Причінов той шпеціфічности є факт, же на розділ од інших народностей, Русины не мають державу, од якої бы могли чекати поміч – фінанчну або моралну. Также, **Русины сі выжадують окрему увагу од представителів словенської влады і політїків**.

Професор Маг'очі тиж ся дотулив вопросу роздільваня пінязей про народностны меншины. Не желаючі брати на себе пряму одповідность за тоту діло, Міністерство культуры СР створило консултантївну раду, яка ся складать з представителів Русинів і єдного урядника міністерства. Функції рады є визначити організації і проекты, які мають быти фінанцованы. Але кого репрезентує тота консултантївна рада? Чом, наприклад, двома з штирєх членів-Русинів жыють в Братіславі, кідь абсолютна векшина Русинів жыє на самім выході Словеньска?

Дакотры членове делегації Американів русиньского поводу высловили окрему неспокійность з фактом, же найстаршы і найавторитїтншы русиноязычны новинки, які зачали выходити по революції 1989 року – Народны новинки – знамы далеко за границями республіки, у 2005 році не дістали ани коруну зо штатной дотації. Місто того, вшыткы пінязі пішли на недавно заложены новинки InfoРусин, яких дакотры цісла мають аж до 40 процент матеріалів публікованых в словенським языку! У звязі з тым еден з делегатів припомнує, же пінязі, які ся дають на выдаваня прекрасного часопису „Русинский світ“ в Мадярьску, ся пропорчно зменшують, кідь журнал публікує на своїх сторінках матеріалы іншым языком, як русиньскым. Бесспорно, політїка Міністерства культуры Словенської республіки і єго „русиньскых“ консултантів скоріше споыхібноє факт, же тот штат знепокоює „шпеціфічна“ ситуація єго обчанів-Русинів.

Наконць професор Маг'очі і іншы делегаты высловили серьезне знепокоїня з фактом, же Міністерство школства Словенської республіки фінанцує лем вісем клас в основных школах з вучованєм русиньского языка і культуры, а остатні штирє суть фінанцованы з інших істочників. Інакше повіджено, на Американів русиньского поводу Русины зо Словеньска ся обертають з просьбов фінанцовати платы учителів штирєх екзистуючих клас, шестєх далшых планованых клас і выхователів 12 матерьскых школок, які ся планують отворити там, де екзистують основны школы з русиньскым языком вучованя. **Як є то може, же країна-член ЕУ з економіков, яка ся бурливо розвивать, о чім говорять масмедїі, має быти залежна од Русинів США і Канады в ділі фінанцованя невеликого множества клас в основных школах з вучованєм материньского русиньского языка і в матерьскых школках?** Словенський посол аццептовав тоты аргументы і приобіцяв преднести тоты вопросы, о яких ся говорило на стрічі, перед компетентными органами в Братіславі.

Стрічі з 14. новембра 2005 у Вашингтоні были першы, які зреалізував председа Світового конгресу Русинів з офіціальными представителями влад країн, де жыють Русины. Містны организаторы послали жадость стрітїти ся тиж **Посолству Польска, але, на шкодо, то была єдина країна, котра на тоту жадость не одповіла**. Вшыткы стороны были согласны, же сполупраця Світового конгресу Русинів і організації Американів русиньского коріня з представителями України, Румуньска, Мадярьска і Словеньска ся мусить продовжувати. Самособов, мы будеме продовжувати робити з тима державами, а тиж в будучности хотїли бы сьме надвязати контакты з Польском, Чеськов республіков, Сербском і Чорнов Горов і Хорватськом

-НН-

В Руській Порубі був Миколай

4. грудня 2005 року до села Руська Поруба, што ся находить у Гуменським окресі, завітав Миколай з повнов торбов дарунків. З той причіны ціле село было горі ногами. Уж в пообідніх годинах, по молитвах в грекокатолїцькій церквї, де душпастьорє **о. Владимир Лапігуска**, люде ся зышли до Дому культуры. Ту на варті стояв і приймав гостїв у своій канцєларни староста **Мірослав Лукацко**, який ся ведно з посланцями Сільского уряду уж другый волебный період старать о 278 душ свого села. Приправлений був і директор Основной девятірьчної школы **Штефан Андрейцо** із своім учительським штабом. Інтерес о Миколая був такий великий, же програм ся зачав о годину скорше. А не бы то обычайный програм. Школа приправила, на челі з директором і учительков **Марієв Андрейцовов**, а тиж і школка, де директорков є **Гелена Андрейцова**, богатый і пестрый на жанры програм. Родічі і цілий валал міг чути слово, сценкы, співанкы і фіглі... Вшыткы выступаючі были добры, а главно, же ся там бісїдовало по русиньскы. Тото є добра візитка школы, але і Сільского уряду, які ся старають о розвой русинства в селі і за помочи школы, де ся учить українчина. **При послїднім списованю люде ся ту веце як 75 процент жителів села приголосило к Русинам.** Може, досправды то є лем крок ку націоналній русиньській школї. Своєв жменєв ку народностному усвідомліню припомагать і о. Лапігуска, який учить релїгію по русиньскы.

Почас програму валалчане ся дочекали несподїванкы. Пришли ту гості. Потїшыли ся люде главно співачкї **Марїі Мачошковї**, яку давно наживе не відїли і яку до того села заанґажовав Русин і Народны новинки, што роблять путовный серіал по наших селах і містечках під назвов **Стріча з родным словом**. Іх шефредактор **Александр Зозуляк** нелем ся щїрым словом приговорив ку притомным і подяковав, же ся голосять ку Русинам і русиньскому языку. Але привіз із собов до Руськой Порубы ай **Йожа Пірога**, што спроваджав співачку **Марію Мачошкову**, писательку **Марію Мальцовску** і методіка русиньского языка і літературы, поета **Штефана Сухого**. Програм ся скінчїв чїтанєм уривків з художніх творів самыма писателями, і колядкама, які задушевно заспівала Марія Мачошкова.

А потім ся могли роздавати дарункы. Миколай (**Миколай Андрейцо**) наперед дітей высповідав, ці суть добры, а потім зачер до торбы. Россвітїли ся очка. Было же то радости! Важно повісти, же дітчыкы были іщі другый раз обдарованы, а то в церквї на праве свято, на Миколая – 6. грудня. Залужыли сі то.

М. М., фоткы А. З.

Отець Франтїшек Крайняк – охрания материньского языка

(Ку 50-ці незломного боївника за права Русинів)

Отець Франтїшек Крайняк 4. январа славить свій округлый юбілей (нар. в 1956 р.), своїх плоднх 50 років, а онедовго то буде 25 років єго священства (14. юла 1981 був рукоположений).

Споминам собі, як єм ся з ним спознав у Братіславі, кідь єм був приятый на вышшу школу в 1980 році, яка несла назву Кіріломефодьска богословска школа. Я – першокласник, він начав пятый рік і приготовляв ся на пасторачне місієне діло. Уж тогыды был якийсь іншый, як другы! Мав ясны ціль. Нелем ся стати священником, але зістати сам собов, просто, таким, якыма были єго предкы – Русином, робити про Русинів, утримати кіріломефодьске наслїдство – церковнославяньскый обряд, а што найважнїше – здобыти про русиньскых вірників, жебы у своіх церквах учули Боже слово у своім материньскім языку і самы го могли чїтати.

Зато, кідь в 1981 році приходит на першу парохію до Рокытова при Гуменїм, зостає **Малый грекокатолїцький катехїзм про русиньскы діти** і зачатї перекладати **Апостолы і Євангєлія на неділі і свята** до русиньского языка. Правда, усвідомлює собі, же „їде протів вітру“, но слухать голос сумліня і рядить ся словами свого великого прикладу, русиньского єпіскопа Павла Гойдїча, який написав священникам в першїм своім Пастырським листї: „**Пропладуты нашы Русины, Русины Дух-**

новїча, Павловича, Великого Василия, як не подаме їм помїчну руку.

Почуйме, просвіцайме єго, штобы міг в культурі з іншыми народами поступати. Научайме єго почїтати чужде, але з цілого серця любити своє.

І о. Франтїшек так робить. Бере слова єпіскопа за свої, давать помїчну руку, не позераючі на себе, зберать способных людей коло себе, які бы запалено, так як він, робили на тім ділі.

По 11 роках терпезливой роботы, неперестанного клїпканя і просїня, тїшит ся ведно з родинов великого над схвалєным ділом церковнов верьхностєв – **Апостолы і Євангєліями на неділі і свята і Тайнами** (27. 3. 1997 р.).

Правда, усвідомлює собі, же будучность є в молодежи. Зато свої силы і талант жертвує молодїї гїнерації. Сїстематично ся од 1985 року у своій другій парохії, в Мідкі-

лабірцях, займаєть з молодежов і єго работа є благословенна. За 20 років пасторачно-місієной роботы выходить спїд єго рук 10 новых людед до Божого винограда, яких учить не ганьбити ся за своє, а знати і потерїпти.

Но єго ціложывотным ділом і надале зістають переклады літургїчных текств і дочеканя ся їх хоснованя в Богослужїнях, жебы чув Русин своє і по своєм, і жебы был гордый на велике богатство, яке ся находить в єго языку, обрядї, в деревяных церквах.

То лем курте свідцтво о. Франтїшкови, грекокатолїцьким священником „широкого серцця“ і о єго каждоденній мурянчїй роботї. Думам собі, же заслужить собі наше подякованя і узнаны, хоць він сам бы повів: „**Не є потребне, а кідь, то коротко і мудро.**“

Жычу, Тобі, отче Франтїшку, за велику русиньску ролїню вшытко потребне про душу і тіло. Най в кругу твоєй близкой родины пережыєть многы спокійны рокры, а в тїй великій родинї Русинів дочекаш ся плодів своєй хосенной роботы.

На многая і благая літа. о. Ярослав ПОПОВЕЦЬ, Чїрч

(Од редакції: Ку многим гратулантам к вызначаному юбілею о. Ф. Крайняка ся прїдає і колектїв редакції Народных новинк і Русина і жычїть вірному сынову грекокатолїцькой церквы і русиньского народа много здоровья, родинной погоды і сил до далшой роботы на благо Русин.)

Обчанське здружіння Русин і Народны новинки
і Міський центр культури у Снині

позивають Вас на вечер русинського слова і співанки під
назвов

СТРИЧА З РОДНЫМ СЛОВОМ,

КОТРЫЙ БУДЕ 16. ДЕЦЕМБРА 2005 в СПЛОЧЕНЬСЬКІЙ
САЛІ МсЦК у СНИНІ од 16. год.

У проґрамі выступлять: лавреат Премії за вызначне діло про Русинів
Александр Зозуляк з Пряшова і лавреаты Премії А. Духновича
за русинську літературу – **Миколай Ксеняк** з Ружомберка, **Марія
Мальцовска** з Пряшова і **Штефан Сухый** зо Стаціна.

Поетичным словом, співом і музиком проґрам доповнять:
конферансьєрка, народна писателька і співачка **Марія Гірова** зо
Снины, **Ян Яролін** зо своіма сынама із Хлмца і **Анна Юнова** з
дівками – трио „Зарічанка“ – зо Снины.

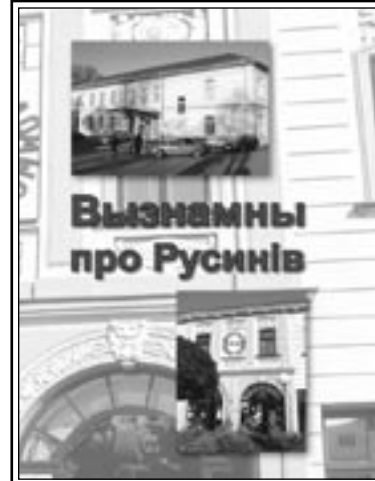
Наконець выступить популярна фолклорна ґрупа ПАЙТАШЕ зо
Снины під веджінєм **Даніела Гулая**.

Вступ вольный!

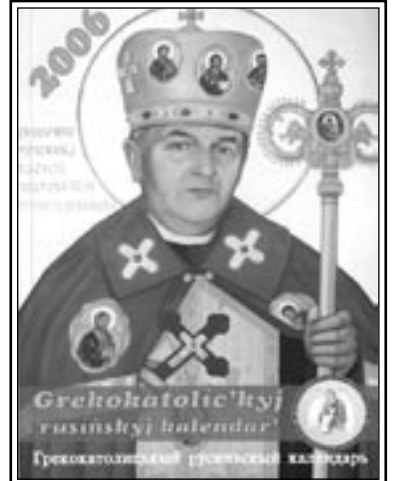
Акція є фінансована Министерством культуры СР.

В тых днях, окрем інших, вышли і тоты три публикації. Першу выдав Русин і Народны новинки, а то зборник патріотичной поезії **Лабірчана Штефана Смолея** під назвов **Не ганьб ся, Русине!**, який творять два цікльы: Русиньскы молитвы і Вдяка матери. Купити книжку як дарунок під ялічку мож в нашій редакції за ціну 100,- Ск, поштов за суму 120,- Ск.

Таку істу ціну мати і друга книжка, яку мож купити в нашій редакції, а то **зборник рефератів з міжнародного научного семінара**, котрый був 1. октобра 2005 zorganizованый к 110-річному юбілею од зачаття навчання в Грекокатоліцькій руської учительської семінарії і к 80 рокам од купління Руського дому в Пряшові. Тот зборник выдав Світовый конгрес Русинів а ведно з Руськым клубом – 1923 і Обществом А. Духновича в Пряшові споминаний семінар zorganizовали. Споминаний зборник мати назву **Вызнамны про Русинів** а єго зоставителями суть **Мгр. Гавриіл Бескид** і **Мгр. Александр Зозуляк**.

Грекокатоліцькій русинський календарь на 2006 рік выдало Обществом св. Іоанна Крестителя і купити го мож на адресі редакції: **ґр. кат. фарьський уряд, кпт. Налепки 36, 068 01** Міджілабірці. Календарь, окрем ґріґоріанського і юліанського календаря, мати много интересных статей і є богато ілюстрований. Был приправлений редакцонных радов, в котрій суть **о. Ф. Крайняк, Й. Кудзей, о. Я. Поповець і А. Блыхова**. Наконець зацітуем першый куплет з вступной поезією **Й. Кудзея**: „*Нухаме Вам, добры люде, / календарь-книжочку, / няй вам на потіху буде / каждый день в тім року.*“

Кідь цеглі хыбує малта

або: Проґрам і лидер русинського руху на Словеньску

Статья в Народных новинках ч. 35 – 41/ 2005, стор. 3 о потреби програму і лідра на русиньскім полю выкликана велє волпросів, а дакторых знервозила. Народны новинки діставам регуларно а Info Русин ем дістав лем еден. *(Интересно, же Народны новинки не дістають од штату ани галера, а Info Русин – значны коруны – познамка ред.)*. В других Народных новинках была моя статья, а аж по них вышов Info Русин, а чекав ем, же і там буде статья, а такой і на ню реакция, але чом там не было ніч – то я не знам. Лемже проблем не є в тім, в котрых новинках вышла статья. Я інформую читателів, же цілєм статі было показати, до чого доведе активіта, котра не мати допереду **выяснены правила гри, котры хыбують Русиньскій обрودی Словеньска (РОС), як малта хыбує цеглі, котра ся має тримати в мурі, жебы не выпала з нёго і жебы мур был певный**. Так без програму РОС, Русина і Народных новинок, Руського дому, а може і інших русиньскых організацій тратять єдноту в досяганню цілів і поступовых кроках. Роздіління до двох таборів не стало ся зато, же членове ці ведучі особи тых організацій ся нароком розбивають або суть планны, або організацно неспособны, але зато, же не є выготовлений проґрам, котрый бы выштыкы зьєднав у роботу. **Без сплочоного проґраму ниякий лидер не утримать свою ґрупу поґрамаді, розлізуть ся, як вівці**. Без сплочоного проґраму иде кажда організація і ей функціонарь своєй властных путєв. Єден ся на другого гнівать. В тім є причина розколу організацій РОС, Русин і НН і Руський дім. З того ся можуть радovati лем нашы неприятели, котры нам ніч доброго не желають. Радше бы нас віділи „мертвыми“. Таку радость їм зробіме? Треба ся нам спамятати, главно ведучім функціонарям русиньскых організацій. З многыма ем бісидовав, каждый ся снажить, жебы добрі было, каждый хыбу видить лем у того другого, а выслідок є недобрый. Люде ся снажить робити против собі, а не за себе. Є найвышшы час мати сплочоный проґрам. Хто го зробіть? Лидер.

Так я виджу выход із выштыкых проблемів. Сучасна штруктура веджіня Русиньскій оброды поставлена лем на председови як єдинім організаціним працівником, упрятавачці, писарьці, учтовничці, редакторці і што їще... Уж давно не выговує організаціним потребам. Ніч ніхто не змінив, теперь пришло двое людей. Треба выбудовати канцелярію Русиньскій оброды, організаціный штаб людей, котрый бы был плачений і підлігав председови РО. В тій статі хочу конкретізувати свою представу проґраму і задачу лідра. Вірю, же ся найде такий способный чоловік, котрый ся возьме розвоєвий проґрам повнити і зьєднать выштыкы силы на русиньскім полю Словеньска під єдинім акціним прапором:

Кідь председа організації хоче одступити із своєї функції, значить, же не є згоды міджі председом і выконным выбором. Хыбує проґрам, котрый детермінує змысел і конкретну роботу председови і выконному выбору. Кідь председа подасть демісію, бо уж дале не є способный тоты незгоды знашати, а не видить з даной ситуації іншый выход, то, значить, же одступеє цілмый выбор. Будеме волити новий выконный выбор і нового председу. **Нового председу треба волити такоого, котрый уж має розвоєвий проґрам, а то є то нову, котре ту пропоную**. Уж не раз ся ся пересвідчили, же лем мено прононованого кандидата на председу не стаить на то, жебы сьме знали, яков дорогов нас кандидат поведе і ку якому выслідку ся за два рокы дістанеме. Мено кандидата нам не укаже ціль, котрый маме за волебный час досягнути і який кроки на то поужыєме. Каждый кандидат на председу РО бы мав предложити волебному плену проґрам главных ідейных представ, котры посувають русиньске возрождіння допереду як цілок, не як єдну організацію – Русиньску оброду. **Русиньска оброда днесь, в часі екзістенції множества малых сателітських русиньскых організацій на Словеньску, сама велє не потягне. Осамочены малы русиньскы організаціи суть про Русиньску оброду фінанчно тажовы, котрой ся Русиньска оброда не докаже збавити. Не мала бы ся їх збавити. РО ці хоче або не хоче, мусить з тыма організаціями сполупрацювати і часточно зьєднати їх роботу із своіма цілями (де є написане, же РО має быти лідром? – познамка редакції)**. Тот є основна стратегія РО на досягнути ей прімарной позиції міджі остатніма русиньскыма організаціями на Словеньску. **Як ся тото зьєдніня на основі розвоєвого проґраму не стане реалностєв, малы русиньскы організаціи ся стануть твердыма і силныма конкурентами Русиньскій оброды у штатній распочовой сфері і можуть розбити нелем Русиньску оброду, але силно розбити і русиньський рух на Словеньску (русиньскы організаціи жебы розбивали русиньський рух, жебы різали конарь, на котрім сидять? – познамка ред.)** Тот, што ся діє теперь на русиньскім полю, є лем слабий вар того, што їще лем прийде, кідь не буде вытворений і пріятый сплочоный розвоєвий проґрам. Розвоєвий проґрам каждый кандидат на председу Русиньскій оброды бы мав публикувати ай в новинках перед волыбам, жебы го могли членове окресных організацій і інших русиньскых організацій прочитати і дати своїм заступцям, посланым на волебный сейм, пропозиції, котрый розвоєвий проґрам треба волити. **Котрый кандидат не мав ниякий розвоєвий проґрам опублікований в русиньскій пресі і не предложы го на волебный пленумі, не мав бы быти пріятый до кандидатки на волыбы председу Русиньскій оброды**. Як такий проґрам не має ніхто, ліпше зрушыти волыбы і переложити на пізніше, дашто выпрацювати і волыбы повторити, як їти насліпо за дяакым меном. Треба приготувати таковы волебны условия, абы сьме собі могли выбрати такий проґрам, котрый поважуєме за найліпшы. Друге выпішнійа той пропозиції є в тім, же і обычайны членове РО і сателітны русиньскы організаціи Словеньска бы были частєв выберу розвоєвого проґраму РОС, а тым і цілого русиньского руху на Словеньску, застрішеного Русиньсков обродов як лідром і заступцєм Русинів на Словеньску.

1. В розвоєвім проґрамі бы мала быти на першім місті высповлена пожадка, же треба утримати выштык, што ся дотеперь подарило Русиньскій оброді і іншым русиньскыма організаціям выбудовати, аж потім подля потреби просаджовати новы активності.

а/ Утримати і активізувати выштыкы русиньскы організаціи уж заевідованы і активны. Мусить в проґрамі быти ходем єден пункт о взаєминім контакті і сполупраці міджі русиньскыма організаціями, ходем раз до рока. Сплочоный пункт работы буде підпореный і зо штатного распочту. Каждая організація буде забезпечовати і властны фінанчны проєкты на фінанцованя сплочоных акцій.

б/ На друге місто треба положити презентацію русиньскій молодежи, главно помочі їм завести до практики нову сутяж у творбі і інтерпретації русиньскій популярной музики. Тот жанер дотеперь в русиньскій культурі, главно в розгласі абсентує, а то є велика хыба. Ту стаїнуєме. На тот проєкт треба каждорочно выдїлти молодежи фінанчну частку із штатного распочту.

в/ На третье місто класти сполупрацу із Світовым конгресом Русинів, ведно організувати цілосвітову русиньску акцію на Словеньску – на пішій зоні, в Руськім домі, ТАД і в Братіславі – русиньскій склеп, výroба, народны ремесла, популярна музика, народна музика, театр професіональный і аматурьскій, поезія і проза, гуморне слово, научна конференція о выслідках выскуму русиньскій історії і культуры, туристіка по русиньскых культурных памятках, навщівя русиньскій експозиції історії і культуры в музеях у Свіднику, Міджілабірціях, бісідзю з міністром культуры СР о ідентифікації і презентації русиньскій культуры на Словеньску, на то выдїлти частку із штатного распочту.

(Закінчіня в наступнім числі.)

Ян КАЛИНЯК, Свідник

Рождественный бенефічний концерт

Слово харіта, значить добро чинити. В часі, кідь выштыкы чекаме на приход того найціннішого Богочоловика, на Ісуса Хрїста, визнаем того слова ся чім дале, тым веце росшырює. Конєць рока є святою душ. Отваряють ся сєрдця.

– Што про вас значить слово харіта, з чім ся звязує, главно теперь, кідь ся ближити Рождество Хрїстове? – попросили сьме ся недавно ґенеральной директорки Бардієвскых поземных ставеб, а. с. **Инж. Маргїты САСАРАКОВОЙ** на **1. Рождественнім бенефічнім концерті, який фирма зробила 9. 12. 2005 в прсторях кїна „Жрїдло“ в Бардієвскых Купелях**.

– Про мене то значить поміч і спойня двох сторон. Тых, што потребують поміч і тых, што дають. Выслідком має быти спокійность обидвох. Того, хто бере, і того, хто дає.

– Чоловік в передсвяточнім часі налажденный на мянжку струну, хотів бы догнати то, што не встиг за цілмый рік, што ся тыкати помочі ближньому. Знаме, же ся анґажуєт в таковы акціях. Пані директорко, могли бы сьте мі повісти в чім конкретно?

– Поможу каждому, тоу ня попросить. Інша річ, на што тото поміч, ці уж фінанчну або матеріалну, поужыє. То вже діло єго сумління. Повім вам щиро, дуже добрі ся чую, кідь дакого обдарую. Є то намного ліпше давати, як діставати. Може в твердых капіталістичных условиях ем налаждена по людськы і хрїстіанскы, але мене то заспокоює. То ся тыкати ай мого особно го живота. Єм щастна, кідь мого близких можу обдаровати, а они ся з того тішають. Так бы то мало быти і на рождественных святкы, кідь ся выштыкы стрітеме – мій сын Матько, мій муж і ціла родина.

• *Генеральна директорка Бардієвскых поземных ставеб, а. с. Маргїта Сасаракова на 1. Рождественнім бенефічнім концерті передала шек зо сумов 50.000 Ск представителюві Грекокатоліцькой харіті.*

– Уж двадцять років сьте у ведучій функції у ставебництві выходного Словеньска і досягте не малы успіхы як дома, так в заграничу, главно на Україні, даєте роботу приблизительно 300 людем, а ваш завод є зисковый. Є то хвала про жену. Як видно, споїли сьте свої організацоньскы способности доведна з харітативными. Мате добру сполупрацу з Пряшівським грекокатоліцьким єпіскопством. Знаме, же сьте докінчили бітовий дім в Пряшові, робите на монаштырю в Краснім Броді, на грекокатоліцькій церкві в Попрадї, реконструуете *Шарішанку* при грекокатоліцькій харіті в Пряшові. Дакотры з тых активіт сьте позначены вашим сєрдцєм і значным помочов, як то было

в пріпадї монаштыря в Краснім Броді, де ходила і ваша бабка... Што Вас вело к організованню 1. Рождественного бенефічного концерту в Бардієвскых купелях?

– Нашы инвесторы з Польска, Україны, десь до 50 людей передтым хотїли прїйти на Словеньску, так сьме то споїли з бенефічным концертном, де сьме позвали наших инвесторів, субдодавтелів, розлічных партнерів і наших працівників, які сі выслушали выступы таких співаків, як: **П. Сташак, М. Лайфєрова, манжеле Бенковы, Р. Казїк** і іншы. Як сьте были свідком, шек в сумі 50 000 корун сьме одовздали Грекокатоліцькій харіті в Пряшові.

Чоловікови є властне чинити добро. Є то справне, кідь ся знає розділити. Є то людське, же не думать лем на себе, але і на тых, хто тото поміч потребує. Не каждый є єднако записанный на тій землі. Днешня доба розділила людей на богатых і бідных, а дакто не властных прічинов зїстав у тім слабшійм таборі. Якраз поміч такому чоловікови має велику ціну. Даколи стаить так мало. На то сьме люде, абы сьме ся підпоровали, абы сьме забезпечовали гармонію. Є то і по божому закону. Пані Инж. Маргїта Сасаракова із своіма скутками наїсто патрити ку такым, (на щастя, же таковы є і веце міджі нашыма людыма), і хоць, як сама гварить, не каждого мож заспокоїти. Вірїме, же розроблены великы работы в Ужгороді, на Крїмі, але і в Польску, ся стануть добрым передусловієм про далшы добротчїныскы скуткы про знаму добродетельности і русиньскій культуры. В тім ей тримлем палці і жєламе щастливо і спокійно пережыти найкращыи святкы в році – Рождество Хрїстове.

М. МАЛЬЦОВСКА

ЮБІЛУЮЧІЙ ТЕАТЕР – 322. премєра драмколєктиву

– *Кідь театр vznikнув, я їщі тогды не был на світї, а ніхто тогды не предпкладав, же раз Марїан Марко ся стане директором театру. О заснованню театру я ся дізнає з літературы, з архівных матеріалів. Днесь ся можу лем подяковати предкам, котры прїшли з таков геніальных думков заложити театр. Є правда, же тогды были дакусы інакшы можности, также театр был заложений як Український народный театр. Днесь ся мушу глубоко поклонити тым, што стояли при єго зроді, главно єго заснователюві Іванови Грїцєві-Дудови, який зробив выштыкы про то, абы театр міг фунґувати. Підпоровав го морально і фінанчно, як і іншы люде ці інституціи. Ходив ту все, интересовав ся о театр, наконець уж о як Театер А. Духновича. Брає го як свою дітину. Ёго интерес о театр был дозрєлый. Были то тяжкы рокы, але і теперь є тяжко в культурі.*

Притім выштыкїм не мож порівновати, як то было в 1945 році, кідь не было што їсти, де стати і як фунґувати, і днесь – расповідать сучасный директор Театру А. Духновича в Пряшові **Марїан Марко**.

Театер на своїй пути перешов розлічныма етапами, покы ся етабло-

вав на русиньскій. Был заложений **25. новембра 1945 року в Пряшові**. Грало ся ту по руськы, по українськы творы руськой, україньскій, словеньскій, світовой драматургії. Фунґовав ту драмколєктив і оперета аж до 1954 року. В 1956 році vznikать місто оперету Піддукауньскій україньскій народный ансамбель. Од 1954 року грає ся ту по українськы аж до 1986 року, кідь гра Благослава Уґлара *Сенс нон-сенс* ся грає по русиньскы. По революції 1989, конкретно в **1991 р. театр дістає назву Театер А. Духновича. З того часу ся ту грає лем по русиньскы**. Заслужыє ся о тото діло, главно **Василь Турок**, тогдышній драматурґ театру, який на тім пості был од 1. августя 1985 року аж до своєї смерті 7. 11. 2005. Допогли му ку тому позєрателї, які ся домагали зрозумілости на сцені, і реална націонална ситуація на русиньскых селах, де театр представляв свою роботу. „*То не было лем так, змінити назву театру, перейти на русиньскій язык,“* повідать М. Марко. „*Ту vznikла потреба такоого переходу ініцована нашыма людыма, значить тьма, кому служимє. Посланєм театру є служити людем. Єм радый, же перемогли позєрателї, же ся ку ним можеме приговарити так, як сі то они*“

желають.“

Почас 60-річної екзістенції театру ся ту одограло 321 премєр, де ся блиспи такы тітулы, як *Отелло, Краль Лїр, Гамлет* Шекспіра, Достоевского *Ідіот*, Гончаровів *Обломов*, але і україньского класіка Старицького *Ой, не ходи Грицю*, яка была першов премєров у театрї, а то в марцу в 1946 році, гра *Василия Зозуляка Голос Матери*, Івана Грїцїя-Дуды *Маків цвіт*, *Естер* Евы Біссовой і ряд інших пес містных авторів. Окрем того, є ту і **50 років ансамблю**, який має за собов десятичкы премєр і тісячы выступів дома і за границями нашой републикы.

Спомином на заложіня театру є подарунок драматічного колєктиву, а то **322. премєра 2. 12. 2005 року – Дядя Ваня** од Чехова. Режїсером грїє **Святослав Спрушаньскій** з Нїтры. В інсценациї выступили: **Осиф Ткач, Євґен Либезнюк, Василь Русиняк, Сергей Гудак, Людмила Лукачікова, Світлана Шковранова, Ладька Урбанкова і Настя Югасова**.

Офіціалны славы 60 років од першій премєры бы мали быти на другій рік. Але то уж не перебігаєме. Ку тому ся їщі вернеме. Важный є спомин.

М. МАЛЬЦОВСКА

О малім селі з людми з великым сердцём

На каві у старосткы

Село Куров, котрэ лежыць недалёко граніцы з Польскам, зо своіма 300 жытэлямі належыць к тым меншым. На аднім боці то не ё добра, бо якраз такы малы, аддалены села лем тяжко могуць ашпрывати на такы выдобыткі добы як плін, каналізація, водовод, не бісідуючы о службах, здравотній старостлівості, культурных можностях... З другога боку, людзе в малім селі жыють компактншы, як еден організм, чоловік ку чоловіку ты мать ближе. Такый погляд має і старостка села **Марія ШПІРКОВА**. До Курова ся оддала перед 20 рокамі і з Куровчанами ся так зжыла, же ей дали довіру і в послідніх вольбах ей звалили за старостку села. Видить ся, же не шкодывали...

• Старостка села Куров **Марія Шпіркова**.

— Старостку роблю першыў волебный период, з котрого перешли два рокы. Што ся ми за тот час подарило? На першій місці бы ем увела асфалтову драгу, котра до того часу в Курові не была, другим успішным кроком бы Дім надії, котрый сьме влатьнымі силами збудовали за еден рік, — гварить старостка.

Тыждень по нашій навщіві (кінцём новембра) в ново-збудованім Домі надії

одправляли Куровчане першыў погріб. Што ся тыцькь заместнаноси, векшина Куровчан в продуктивнім віці е по роботах в Братіславі, на Чехах, але і в Німецьку, Ракуську... Можности роботы в селі не суть скоро ниякы. „Найвекшым“ заместнавателём е ту споене полногосподарське дружба Куров з частвём Герлахова, де нашло роботу до 20 людзей. Пару незаместнанных собі спомогать актывачнымі роботами.

Комісарі Европской уніі тискають допереду рішіня проблему соціальной сітуації Ромів, хоць біда по селах ся тыцькь і неромской популяції. Пані старостка ся хопила і такой можності — спомочи холем части жытєлів села, бо выслідный ефект може быти на хосен вшыткым Куровчанам. Подарило ся ей роздобыти з Уряду сповномощенця влады, котрый заступлять пані Клара Оргованова, 150 тисяч корун на проекты домів нижшого штандарту про Ромів, котры в селі жыють. Тепер робить над проектом здобыти фінанцій на выставбу тых домів, котры собі збудують самы Ромове. Тых але на самый перед было треба научити ставбарьским работам — і ту пані старостка здобыла грант на реваліфацію незаместнанных Ромів. З гранту накупала ставебный материал і заплатила лекторів, котры учили Ромів муровати, бетонувати, але і класти замкову длажку і т. д.

— Не было легко зачати з людми, котры не знали робити, довы рокы были незаместнаны, але тепер віджу, же суть горды самы на себе, што доказали, а оцінюють то і „білы“ жытелі села, перед котрыма ся вказали в ліпшій світлі, вказали, же і они суть способы, хосенны про село. Зато бы ем хотіла тото діло довести до кінця і зрядити про реваліфакованых превадзку на výroбу длажки, де бы Ромове, але може і други жытелі села мали роботу нелем на час, але догоддо. І ту хочу выжыти грант — здобыти 410 тисяч корун на зряджіння такой превадзкы, — закінчуе пані Шпіркова.

Доведна їх тримать Куровчан

Фолклорный коллектив „Куровчан“ прославил Куров нелем в часах социализма, кідь каждый прояв русинства ся оціняваў як „політичний русинизм“ або „буржоазный национализм“ і єдине, чім ся Русины могли презентувати — то был их автентичный фолклор, але пережывь доднесь. Досправды треба сконштатовати, же „лем пережывь“, бо часы ёго славы за еры манжелів Поповічевых (учітелі **Марія і Ян Поповічевы** заложыли і вели коллектив цілых 30 років) суть в минулоствэ.

— В Курові скоро з каждой хыжы дахто ходив, або ходит до „Куровчана“ — гварить учітелка ОШ Мгр. Яна Поповічева. Досправды тот коллектив споуе ціле село а властно зближуе і генерації Куровчан од найстаршой по наймолодшу. Властно, і штафету веджіня „Куровчана“ перебрала молодша генерація — сын манжелів Поповічевых — **Мгр. Іван Поповец**, директор ОШ, котрый сам в „Куровчані“ одмала

выростаў, ведно зо своёв женов **Мгр. Янов Поповічевов**. Пані Яна е Словачка, але русинський фолклор ей вхолив натілько за сердзе, же ся ним зачала інтересовати в часі студій на высойкі школі, русинський фолклор был темов ей діпломной роботы а одколи зачала учіти в Курові, автоматично перебрала ведно з манжелом і одповідностэ за далшыў жытов „Куровчана“. Хоць культурі в днешнім світі не світить зелена, робота „Куровчана“ ся не заставила, хоць, як конштатуе пані Яна, кідь перед трёма рокамі выступали і на шестх аціях до рока, презентували ся в заграничу, минулого року выступили лем в Курові і на фестівалі у Свіднику. Того року собі приправили програм „Вечуркы“, в котрім собі на молоды часы могли заспоминати найстаршы Куровчане.

— Не мае ниякы фінанчы пожадавкы, стачіть нам кідь дістанеме холем на драгу. Оцініть про нас е, же ся можеме презентувати з тым, што нам е властне, чім жыли наши предкове, передавати их одказ з генерації на генерацію, але сітуація е така, же і тото мінімум, котре жадаме е проблем, — смутно конштатуе пані Яна Поповічева.

Зато ся робота „Куровчану“ не розвивать так, як бы мала, бо кідь коллектив поставит програм, з котрым ся не мать де презентувати, тото одряджат, наводить песізізм. Ці досправды сьме аж такы бідны, же мусиме поховати минулост наших предків? Што вы на то, пане міністре культуры?

Дві капкы росы

Е една хыжа в Курові, де ся народило троє дітей, але до „Куровчана“ ходив лем середушый сын — Павел. Найстарша **Маріка** і наймолодша **Еріка** таке щастя не мали...

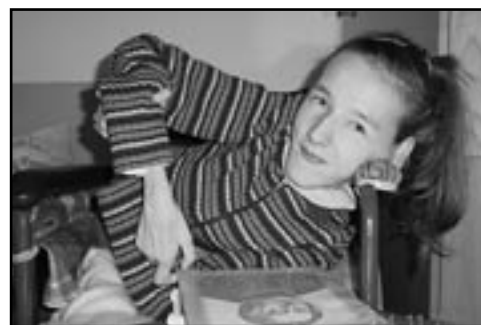
Кідь ся 23. апріля 1978 року **Марії Костовій** з Курова народила перша дітина, радости не было кінця. По лів році але дохторэ сконштатовали, же дівчатко мать рідку вроджену хворобу — спінальну свалову атрофію, што значить — нерозвинуте свалство. О три рокы пізніше пришов на світ здоровый хлопець, а по нím — 19. децембра 1982 друге дівча **Еріка**. З тов істов діагнозов. Много нещастя на єднім місці... Дохторэ прогностовали дівчаткам два, максімально сім років жывота. Але родчі ся не здавали. Мама перестала ходити до роботы, зачала з дівчатками цівчіти, ходити по докторех і лічителях, была охотна зробити і неможне на захрану дівчат. Ніч не помагало. Дівчата росли, але рушати ся не могли, погыбовали лем пальцями на руках. Ментально ся але розвивали нормално, докція ся вказовало, же суть талантованы. Вдяка учітелям Поповічевым, учітелці Гудажої, Сороковій, пані Целюховій, панови Єсеньскому і другим ся научіли чітати, писати, але і много других потребностей про жытов. У старшой — **Маріки** ся вказав писательський талант, любіть писати приповідкы про діти, молодша — **Еріка** мать вытарный талант, окрем того плете, гачкуе нелем дечкы, але і образы на стїну, ангелікы, дзвінкы і вшеліякы декоратівны предметы, котры робить з великов прецізноствём. Дівчата ся научили по німецьку, **Маріка** ся учіть і шапанельну. Донедавна о талантovaných дівчатках з Курова никто не знав, докція ани много жытелі села, бо дівчата не выходили з дому. Бодай бы і могли, кідь в Курові не было ани асфалтовой драгы, по котрій бы могли на возиках перейти ці то до Дому культуры, або до школы, до церкви... Але вшыткы ся змініло. Новозволена пані старостка навщівла дівчата і збачила их потреби. В першій ряді треба зробити асфалтову драгу, жебы могли выйти міжкі людзей. Зорганізувала выставку **Ерікиных** работ, зачала організувати збірку на выданя книжки приповідок, што ся і подарило. В маю того року была похрещена их перша книжка приповідок, котру ілустровала молодша — **Еріка**. Дівчата дістали надїю... Надїю, же не жыють на світлі надарьмо, же і они суть способы, наперек своему гендікепу. Перша их книжка мать великий успіх, тисячовый наклад ся вдяка добрым людем розпродав, што е про дівчата найкрашшыў дарунок під ялічку. Але в их головах ся уж родять далшы приповідкы, котры чекають, жебы их дати на папір.

Дві гендікепованы сестры подля прогнозу докторів уж давно не мали быти міжкі нами. Вдяка старостлівості родічів, але і других добрых людєй, жыють і збогачують тот світ добротов своїх сердечок, котру дають до своїх приповідок, ілустрацій... Припоможме ведно мы, здравы наповнити далшы дні жывота тых двох чістых душ, двох капок росы, котры суть фізічно крегонькы і слабенкы, але их духовна сила попасовати ся з неприязнёв судьбы е незвычайна. Добры люде, котры хотять так і зробити, можуть послати будь-яку суму, подля властных можностей на цісло учту **2095791958/9 у Швеебейцній уверовій банці**. Вшыткым шіро дякуемя а о выданю новой книжки будеме найсто інформовати.

Кветослава КОПОРОВА,
фоткы авторкы

• **Еріка Костова** е добров ілустраторкы кнзе.

• **Маріка Костова** з Курова, хоць е постигну-та, пише красны приповідкы.

Міджі штирёма оціненыма — і А. Смоляк

У великій салі Театру Йонаша Заборьского 8. децембра 2005 по другый раз ся давали **Ціны Пряшівского самосправного края**. Міджі тогорічныма оціненыма был і Русин — академічний маляр **Андрій Смоляк**, родак із Старины. О нím сьме уж нераз писали в наших новинках, таке же він і тым е многоым знамый як узнаваний вытарник і директор Галеріі МІРО у Снині і Братіславі. Окрем многих властных выстав е знамый і ініціованём намалёваня найдовшого образу на світлі, з розмірами 665 метрів на довжку і 1 м на вышкы. Тот самобытный дар сотворило 630 вытарників у 1998 році к ославам 665 років од першой писемной інформації о Снині. Він так само заложыв і реалізуе выуку дітей і дорослых у своій приватній вытарній школі в Снині. А так бы сьме могли продюжовати. **А. Смоляк ціну дістав за міморядне ангажованя ся у шыріно культурного богатства в регіоні Пряшівского самосправного края.**

П. Крайняк, мол. оцінений за добровольницьку роботу

академічна інформачна агентаура, Сервісний центр про третій сектор у Пряшові.

2. децембра 2005 был оцінений далшыў Русин, **Петро Крайняк, мол.**, а то в просторах готела Сенатор у Пряшові, де ся святочно передавали ціны молодым добровольникам Пряшівского края під назвов **Крайске сердце на долони 2005**. Тот святочный акт прохдовив у рамках Світового дня добровольників, котрым е 5. децембер. П. Крайняк, мол., е членом Сполку русинської молодежи Словенська і уж пару років ся добровольно ангажуе як помічник тренера у Футбаловім клубі КАРПАТІЯ, котрый е єдиным русинським шпортовым клубом на Словенську. В клубі е і много хлопців ромского походжіня, котры выжадують окрему увагу і старостлівостэ. В Дяковнім письмі, котрый перебрав од заступці приматора Пряшова Мілана Лацы, ся оцінюе ёго жертовна робота на хосен утримованя людських цінностей, змін у думано і формованю своєї околці. Главным організатором ації была Словенська академічна інформачна агентаура, Сервісний центр про третій сектор у Пряшові.

КУ МНОГЫМ ГРАТУЛАНТАМ СЯ ПРИДАЕ І КОЛЕКТИВ РУСИНА І НАРОДНЫХ НОВИНОК.

Почлівост к ділу предків і планы до будучности

Пряшівскы гіманзісты і шырока громада мали **8. новембра 2005 року** можность обдвляти в просторах **Бібліотека П. О. Гвездослава в Пряшові** найстаршы словенскы переклады **Біблії, а то почас лекції унів. проф. Яна Дорулї, доктора наук**, дірєктора Славістічного інштїтуту Яна Станїслава Словенской академії наук в Братіславі. Штуденты обдвляли, главно красній рукопис середневекых писарів, тоты старшы — зась богатый объсг выужываных компонентів словной засобы наших предків. Вшыткых притомных заінтересовало надхніня проф. Я. Дорулї і глукбы ёго знаня з історії словенского языка і языків сусідніх народів.

Пообіді проф. Доруля взяв участь на засідані выборау языкового одбору Матіці словенской, котрого е членом. Участники під веджінём председы одбору доц. Ладіс-

лава Бартка, к. н. оцінёвали роботу одбору в тім році, котра проходила в сполупраці із Штатнов научнов бібліотеков і Бібліотеков П. О. Гвездослава в Пряшові при організуваню цілословенських ацій, напр. в рамках Тыждня цілословенських бібліотек, бісід в бібліотеках, де главным вопросом бісід была проблематика языковой культуры, одношіня діалекту і літературного языка.

Будучій рік ся буде нести в дуці ослав річниць визначных особностей словенской культуры. В январі то буде Л. Штур і Й. Заборьскый. Снагов языкового одбору Матіці словенской е продовжовати в шыріно языковой культуры міджі людми, высвітлєвати визнам діалекту як істочника збогачіня словной засобы і знакомство молодой генерації з богатями традиціями языковой культуры і ей представителями на території Словенська. —ак—

СВЯТЫЙ ВЕЧУР

Приходить наш Святый вечер,
З чім ёго вітати?
Спокій в душі вшыткым людем
З сердця пожелати.

На земли най завладне мір
Людем в цілім світлі,
Жебы могли в щастю, в любви
Робити і жыти.

Няї поминуть міджі людми
Ненавість і злоба,
Няї мать у жытові каждый
Што к жытову треба.

Святый вечер — не суть то лем
Дары під стромиком.
Святый вечер — то Сын Божый
Став ся чоловіком.

Штефан СМОЛЕЙ,
Міджілабірці

Дорогы передплатителі,

многы з Вас іщі не мають вырїванне передплатне за рік 2005, а дакотры ани за рік 2004. Зато вас просиме зробити так якнайскоріше, чім нам помогете компензувати економічны страты. Сучасно припоминаме, які суть ціны передплатного на рік 2005:

Словенсько: Народны новинкы — 250 Ск, Русин — 120 Ск, Сусідні штаты (Україна, Чесько, Польско, Мадярьско): Народны новинкы — 600 Ск, Русин — 350 Ск, **Остатні штаты:** НН — 35 УСД поштов ІІ. класы, НН — 43 УСД поштов І. класы Русин — 22 УСД поштов ІІ. класы, Русин — 26 УСД поштов І. класы.

Передплатителі зо Словенська можуть заплатити особно в редакції, приложеным поштовым шеном або прямо на учет ч. 1386912153/0200 у Швеебейцній уверовій банці.

Загранічны передплатителі можуть заплатити шеном забаленым в обалці на адресу:

Rusin a Ludové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 080 01 Prešov, Slovakia, **або прямо з Вашого учту на наш учет ч. 1386912153/0200, де потрібно увести наслідовне:**
Name, Adress: Rusyn a Narodny novynky, Duchnovičovo nám. 1, 080 01 Prešov, Slovak Republic, Konto Nr. : 1386912153/0200 Všeobecná úverová banka, a. s., Mlynské nivy 1, 829 90, Bratislava, Slovak Republic, SWIFT: SUBASKBX
Telex: 93297, 93 347, over VÚB pobočka Prešov, Masarykova 13, 081 86

Details of payment..... Дякуемя.

РЕДАКЦІЯ

НАРОДНЫ НОВИНКИ

Выдавать Русин і Народны новинкы без фінанчнот помочи Міністерства культуры СР. Шефредатор: Александр ЗОЗУЛЯК, заступкыня шефредатора: Анна ПЛІШКОВА, редакторкы: Кветослава КОПОРОВА, **Марія МАЛЪЦОВСКА**. Adresa: **Rusin a Ludové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR.** Тел.: 051/77 25 629. Передплатне на рік 250,- Ск, до сусідніх штатів — 600,- Ск, до загранича поштов ІІ. кл. 35 УСД, поштов І. кл. 43 УСД, заплатити мож і в редакції. Выроба: ДАТАПРЕСС у Пряшові. Регістрачне ч. **МК SR 417/91, МІС 49 438.** Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакції.

Адреса новинок на інтернеті — <http://narodny-novynky.presov.sk>,
www.rusynacademy.sk, Е-mail: rusyn@stonline.sk

TLAČIAREŇ
REKLAMA
GRAFIKA

Rusin a Ludové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2